

Wiad. entomol.	27, Supl.: 113-120	Poznań 2008
----------------	--------------------	-------------

Sekcja Koleopterologiczna (SEKOL)
Polskiego Towarzystwa Entomologicznego
w latach 1971–2008

The Coleopterological Section (SEKOL)
of the Polish Entomological Society in the years 1971–2008

Marek BUNALSKI

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Katedra Entomologii, ul. Dąbrowskiego 159,
60-594 Poznań

KEY WORDS: natural sciences, the Polish Entomological Society, the Coleopterological Section, historiography.

Idea powołania Sekcji Koleopterologicznej zrodziła się w burzliwym końcu lat 60. ubiegłego wieku. W roku 1968 przeprowadzono wśród członków Polskiego Towarzystwa Entomologicznego ankietę, której respondenci mogli zgłaszać swoje propozycje odnośnie zmian w funkcjonowaniu Towarzystwa. Jednym z częściej pojawiających się postulatów było powołanie sekcji specjalistycznych. W odpowiedzi na ten postulat 9 grudnia 1968 r. Zarząd Główny PTEnt. podjął uchwałę, w której zapisano między innymi: „...powołać tytułem próby dwie sekcje specjalistyczne – koleopterologiczną i entomologii rolno-sadowniczej, które nie mając charakteru organizacji działających wewnątrz Towarzystwa ułatwiałyby jedynie organizowanie ogólnopolskich sympozjów naukowych i służyły wymianie doświadczeń.”

Kolejnym krokiem było zorganizowanie przez ZG PTEnt. Pierwszego Ogólnopolskiego Spotkania Koleopterologów. Odbędzie się ono w dniach 30–31 marca 1971 r. w Rogowie koło Koluszek, na terenie Leśnego Zakładu

Doświadczalnego SGGW. Jego plonem, obok licznych referatów i toczącej się wokół nich dyskusji, było przyjęcie uchwały o utworzeniu Sekcji Koleopterologicznej (31 marca 1971 r.) oraz wniosek o jej zatwierdzenie przez Władze Towarzystwa (nastąpiło ono w miesiąc później). Wybrano również Przewodniczącego Sekcji, którym został profesor (wówczas jeszcze doktor) Andrzej WARCHAŁOWSKI. Ustalono również, iż członkowie Sekcji spotykać się będą na corocznych sympozjach w celu przedyskutowania najważniejszych zagadnień naukowych oraz wymiany wzajemnych doświadczeń (SZUJECKI 1971).

To historyczne spotkanie koleopterologów traktowane było początkowo jako pierwsze, założycielskie sympozjum Sekcji. Stąd następne w Ojcowie (1972 r.) nosi numer „II” i jako takie pojawia się w stosownym sprawozdaniu (KABACIK-WASYLIK 1972). Zamieszczenie powstało przy sympozjum w Białowieży (1974 r.), które sprawozdawczyni opatrzyła numerem „III” (CISSOWSKA 1974), mimo iż rok wcześniej odbyło się sympozjum w Cieplicach Śląskich (10–11 września 1973 r.), z którego również ukazało się sprawozdanie (CISSOWSKA 1973), choć bez numeru porządkowego. Rozbieżności te pozostały do dziś nierozstrzygnięte. Utarło się jednak numerować późniejsze sympozja poczynając od sympozjum ojcowskiego (Anonim 1975; WARCHAŁOWSKI 1976, 1977, 1979, 1982; KUŚKA 1983, 1985, 1987, 1989; BUNALSKI 1993, 1997; PRZEWOŹNY 2006).

Postulat dyskusowania „na temat ważnych bieżących zagadnień naukowych” znalazł swe odzwierciedlenie w tematyce kolejnych spotkań. Pierwsze, w Rogowie (1971 r.), poświęcone było problemom inwentaryzacji koleopterofauny Polski i opracowań taksonomicznych. Nawiązywało tym samym do rozpoczynających się wówczas prac nad Katalogiem Fauny Polski – Coleoptera, a referat wiodący „Zasady współpracy koleopterologów przy opracowaniu Katalogu Chrząszczy Polski” wygłosił redaktor części XIX, prof. Maciej MROCZKOWSKI. Sympozjum w Ojcowie (7–8 czerwca 1972 r.) poświęcone było chrząszczom agrocenoz oraz zastosowaniu metod samolówkowych do ich badania. W Białowieży (20–21 maja 1974 r.) dyskutowano na temat ginących i zagrożonych gatunków chrząszczy, a w Mosinie koło Poznania (19–20 maja 1975 r.) nad nowymi koncepcjami taksonomicznymi. Również tematyka późniejszych sympozjów nawiązywała do najgoręcej dyskutowanych wówczas zagadnień naukowych:

- znaczenia przystosowań fizjologicznych i morfologicznych w filogenezie chrząszczy (Wrocław, 27–28 maja 1977 r.)
- kierunków i perspektyw badań koleopterologicznych w Polsce (Chęciny, 29–30 maja 1978 r.)
- metodyki pracy badawczej w koleopterologii (Kampinos, 21–22 czerwca 1981 r.)

- badań chrząszczy w środowiskach leśnych (Święty Krzyż, 19–20 maja 1983 r.)
- kształtowania się koleopterofauny w czwartorzędzie i współcześnie (Ojców, 20–21 września 1984 r. [Fot. 1]).
- zmian zasięgów chrząszczy na terenie Polski (Wieżyca, 31 maja – 1 czerwca 1985 r.; Łaski k. Kępna, 3–5 września 1993 r.).

Fot. 1. Uczestnicy sympozjum w Ojcowie (1984 r.)

Oprócz sesji referatowych, nierzadko przeradzających się w burzliwe dyskusje toczące się wokół poruszanych zagadnień, sympozja stały się przede wszystkim miejscem spotkań kolejnych pokoleń koleopterologów. Adeptci entomologii, zapoznający się dopiero ze specyfiką badań koleopterologicznych, mieli możliwość spotykania się ze swoimi starszymi kolegami. Pojawiała się tym samym rzadka okazja, by w bezpośredniej rozmowie zasięgnąć opinii wybitnych specjalistów, a przysłuchując się wspomnieniom snutym przy szklance herbaty lub kuflu piwa odtworzyć atmosferę dawno zapomnianych zdarzeń. To tu nawiązywały się wieloletnie przyjaźnie i powstawały plany wspólnych przedsięwzięć i tu żegnaliśmy w zadumie tych, którzy uszczuplali nasze grono.

Zmiany na stanowisku Przewodniczącego Sekcji następowały stosunkowo rzadko. W 1981 r., w związku z nawałem pracy naukowej, funkcji Przewodniczącego zrzekł się prof. Andrzej WARCHAŁOWSKI, a zgromadzeni na Sympozjum w Kampinosie (21–22 czerwca 1981 r.) wybrali na jego miejsce dr Antoniego KUŚKĘ. W 1991 r. z podobnych względów zrezygnował on z dalszego pełnienia swej funkcji. Na sympozjum w Białowieży (25–28 czerwca 1991 r.) Przewodniczącym Sekcji wybrano dr Marka BUNALSKIEGO pełniącego tę funkcję do dzisiaj.

Początek nowego tysiąclecia stał się okazją do podsumowania poprzedniego stulecia, czemu sprzyjało ukazanie się „Almanachu entomologów polskich XX wieku” (BUNALSKI i in. 2001). Był to również sygnał dla poszukiwania nowej formuły spotkań, która jednoczyłaby całe środowisko entomologiczne. Wyrazem zachodzących przemian były kolejne sympozja, które zorganizowane zostały wspólnie z karabidologami (Huta Szklana, 9–12 maja 2002 r.), lepidopterologami (Smołdziński Las, 19–21 września 2003 r.), oraz odontologami i trichopterologami (Urszulin, 21–24 maja 2004 r. [Fot. 4, 5]). Towarzyszyła im jak zwykle aktualna tematyka naukowa wzbogacona o wątki badań interdyscyplinarnych (w Urszulinie prezentowano m.in. wyniki badań nad roztocznymi foretycznymi).

W dwa lata później (Chełmno nad Wisłą, 9–11 czerwca 2006 r.) obchodziliśmy jubileusz 35-lecia powstania Sekcji Koleopterologicznej PTEnt. Były więc wspomnienia i anegdoty z historii, ale i pytanie o przyszłość, któremu jak zwykle towarzyszyła pogłębiona refleksja.

Nieodmiennie jednak „żelaznym tematem”, powracającym przy kolejnych spotkaniach, były prace nad „Katalogiem Fauny Polski” i związana z nim inwentaryzacja koleopterofauny krajowej. Od początku istnienia Nszej Sekcji prace „wokółkatalogowe” odgrywały rolę zwornika spajającego jej strukturę. Ukierunkowały one działania młodych entomologów na badania fauny lokalnej, przyczyniając się w ostatnich dziesięcioleciach do znacznej aktywizacji środowiska koleopterologicznego. Zaczęto zwracać większą uwagę na „zaniedbane” grupy systematyczne i ekologiczne, a postępująca specjalizacja doprowadziła do znacznego wzrostu liczby specjalistów, tak wśród pracowników naukowych, jak i koleopterologów-nieprofesjonalistów.

Symbolicznym podsumowaniem tego okresu było sympozjum w Spale (9–11 maja 1997 r.) poświęcone „Katalogowi” i jego wpływowi na rozwój regionalnych badań faunistycznych. Stało się ono forum dyskusji nad przeszłością i przyszłością badań faunistycznych w Polsce, a dla kolejnego pokolenia koleopterologów również szansą na ukierunkowanie własnej aktywności. Przyjmując gratulacje z rąk ówczesnego Prezesa PTEnt., prof. Jarosława BUSZKO (Fot. 2, 3), twórcy „Katalogu” – prof. Maciej MROCZKOWSKI i dr Bolesław BURAKOWSKI – wspominali perypetie związane z jego 27-letnią historią i snuli plany na przyszłość, sięgające daleko w następne stulecie.

Fot. 2. Prof. Jarosław BUSZKO składa gratulacje współtwórcy „Katalogu” dr Bolesławowi BURAKOWSKIEMU (Spała, 1997 r.)

Fot. 3. Prof. Jerzy PAWŁOWSKI dyskutuje o historii „Katalogu” z jego twórcą prof. Maciejem MROCZKOWSKIM (Spała, 1997 r.)

Fot. 4. Uczestnicy sympozjum w Urszulinie (2004 r.) przed wejściem do siedziby Poleskiego Parku Narodowego

Fot. 5. Dyskusje kulturalowe to stały element każdego sympozjum (Urszulin, 2004 r.)

Czas jak zwykle zweryfikował zamiary. W roku 2003 pożegnaliśmy dr Bolesława BURAKOWSKIEGO, a w 2007 prof. Macieja MROCZKOWSKIEGO. Jednak idea inwentaryzacji koleopterofauny krajowej pozostała ciągle aktualna. Powróciła ona ponownie przy okazji Nadzwyczajnego Zjazdu z okazji Jubileuszu 85-lecia PTEnt. (Bystre koło Baligrodu, 26–29 czerwca 2008 r.) i odbywającego się w jego ramach Sympozjum SEKOL. Przedstawiona wówczas propozycja digitalizacji „Katalogu” oraz rozpoczęcia prac nad stworzeniem jego wersji elektronicznej spotkała się z gorącym poparciem, uzyskując konkretne ramy organizacyjne w postaci powołania Rady Programowej i Koordynatorów Grup Roboczych. Koncepcja ta zakłada, że powstająca baza informacyjna dzięki Internetowi będzie dostępna z każdego punktu na Ziemi, oraz będzie mogła być stale uzupełniana i aktualizowana.

By użyć znanej przenośni: „koło historii zatoczyło swój krąg”, a idea Katalogu Chrząsaczy Polski powróciła ponownie. Wzbogacona o najnowsze zdobycze cywilizacyjne wkroczyła w następne tysiąclecie odmieniona, ale wciąż żywa, tak jak sobie tego życzyli niegdyś jej twórcy.

Tab. Zestawienie chronologiczne spotkań naukowych Sekcji Koleopterologicznej

Rok	Miejsce	Rok	Miejsce
1971	Rogów k. Koluszek	1989	Zwierzyniec (Roztoczański P. N.)
1972	Ojców (Ojcowski P. N.)	1990	Karpacz (Karkonoski P. N.)
1973	Cieplice Śląskie-Zdrój	1991	Białowieża (Białowiecki P. N.)
1974	Białowieża (Białowiecki P. N.)	1993	Laski k. Kępna
1975	Mosina k. Poznania (Wielkopolski P. N.)	1994	Wisłoka (Woliński P. N.)
1976	Zwierzyniec (Roztoczański P. N.)	1995	Pokrzywna (Góry Opawskie)
1977	Wrocław	1997	Spała
1978	Chęciny (Góry Świętokrzyskie)	1999	Polichy k. Tarnowa
1981	Kampinos (Kampinoski P. N.)	2000	Ojców (Ojcowski P. N.)
1983	Święty Krzyż (Świętokrzyski P. N.)	2001	Karpacz Dolny (Karkonoski P.K.)
1984	Ojców (Ojcowski P. N.)	2002	Huta Szklana (Świętokrzyski P.N.)
1985	Wieżyca (Bory Tucholskie)	2003	Smółdziński Las (Słowiński P.N.)
1986	Ornak (Tatrzański P. N.)	2004	Urszulin (Poleski P.N.)
1987	Goleszów (Beskid Śląski)	2006	Chełmno n/Wisłą
		2008	Bystre k. Baligrodu (Bieszczady)

PIŚMIENNICTWO

- Anonim 1975: Sympozjum Sekcji Koleopterologicznej PTE. Biul. inform., **17**: 11–13.
- BUNALSKI M. 1993: XVIII Sympozjum Sekcji Koleopterologicznej PTE, Łaski koło Kępna, 3–5 IX 1993. Wiad. entomol., **12** (4): 307.
- BUNALSKI M., 1997: XXI Sympozjum Sekcji Koleopterologicznej PTE, Spała, 9–11 maja 1997 r. Wiad. entomol., **16**(2): 127.
- BUNALSKI M., LIPA J. J., NOWACKI J. (red.) 2001: Almanach entomologów polskich XX wieku. Wiad. entomol., **20**, Supl. 1: 1-240.
- CISSOWSKA I. 1973: Sympozjum Sekcji Koleopterologicznej PTE – „Wykorzystanie badań fizjograficznych w zagadnieniach ochrony środowiska” Cieplice Śląskie – Zdrój, 10–11 IX 1973. Biul. inform., **12**: 13-15.
- CISSOWSKA I. 1974: III Sympozjum Sekcji Koleopterologicznej PTE. Biul. inform., **14**: 29-32.
- KABACIK-WASYLIK D. 1972: II Sympozjum Sekcji Koleopterologicznej PTE (Ojców, 7–8. VI. 1972 r.). Biul. inform., **9**: 21-23.
- KUŚKA A. 1984: IX Sympozjum Sekcji Koleopterologicznej PTE nt. „Badania fauny Coleoptera w środowiskach leśnych” na Św. Krzyżu (19–20 V 1983 r.). Wiad. entomol., **5** (1-2): 74-76.
- KUŚKA A. 1985: X (XI) Sympozjum Sekcji Koleopterologicznej Polskiego Towarzystwa Entomologicznego w Ojcowie (20–21 IX 1984). Wiad. entomol., **6** (3-4): 241-242.
- KUŚKA A. 1987: XI Sympozjum Sekcji Koleopterologicznej PTE. Entomol. Wieżyca (31 V–1 VI 1985). Wiad. entomol., **7** (1-2): 118-119.
- KUŚKA A. 1989: XIII Sympozjum Sekcji Koleopterologicznej PTE Tatry, 5–8 VI 1986. Wiad. entomol., **8** (3-4): 159-160.
- PRZEWOŻNY M. 2006: Sprawozdanie z XXX Zjazdu i Sympozjum Sekcji Koleopterologicznej Polskiego Towarzystwa Entomologicznego, Chełmno nad Wisłą, 9–11 czerwca 2006 r. Wiad. entomol., **25** (3): 188-189.
- SZUJECKI A. 1971: I Ogólnopolskie Spotkanie Koleopterologów. Biul. inform., **6**: 17-18.
- WARCHAŁOWSKI A. 1976: V Sympozjum Sekcji Koleopterologicznej PTE – Zwierzyniec Lub., 21–22. V. 1976. Biul. inform., **18**: 44–47.
- WARCHAŁOWSKI A. 1977: VI Sympozjum Koleopterologiczne PTE „Znaczenie przystosowań fizjologicznych i morfologicznych w filogenezie chrząszczy”, Wrocław, 27–28 V 1977. Biul. inform., **20**: 76–78.
- WARCHAŁOWSKI A. 1979: VII Sympozjum Sekcji Koleopterologicznej PTE „Kierunki i perspektywy badań koleopterologicznych w Polsce”, Chęciny, 29–30 V 1978. Biul. inform., **22**: 66–67.
- WARCHAŁOWSKI A. 1982: VIII Sympozjum Sekcji Koleopterologicznej PTE, Kampinos, 21–22 VI 1981 r. Wiad. entomol., **3** (1-2): 77-78.